

Grad Sarajevo
City of Sarajevo

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Grad Sarajevo
GRADSKO VIJEĆE

Odluka
o obilježavanju Dana sjećanja na žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini
(Prijedlog)

Predlagač: Gradonačelnica
Obradivač: Gradska služba za
poslove Informativnog centra

Sarajevo, novembar 2022. godine

Adresa: Hamdije Kreševljakovića 3
71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 216 659
Fax: +387 33 205 874
Email: gsgv@sarajevo.ba
Web: gradskovijece.sarajevo.ba

Na osnovu člana 26. stav 1. tačka 2. Statuta Grada Sarajeva („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 34/08 – prečišćeni tekst), Gradsko vijeće Grada Sarajeva, na __. sjednici održanoj dana __. __. 2022. godine, donijelo je:

(Prijedlog)

**Odluku
o obilježavanju Dana sjećanja na žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru
i njegovoj okolini**

Član 1.
(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom utvrđuje se 31. maj kao Dan obilježavanja sjećanja na žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini i propisuje način njegovog obilježavanja.

Član 2.
(Cilj obilježavanja)

Cilj obilježavanja Dana sjećanja na žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini je odavanje počasti žrtvama i preživjelim zločina protiv čovječnosti koji su u Prijedoru i njegovoj okolini počinjeni masovnim egzekucijama, silovanjima, otvaranjem koncentracionih logora i drugim teškim kršenjima međunarodnog humanitarnog prava. Ovom Odlukom želimo obilježiti Dan bijelih traka te istaknuti vrijednosti zaštićene međunarodnim pravom.

Član 3.
(Način obilježavanja)

Program aktivnosti za Dan sjećanja na žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini utvrđuje gradonačelnica Grada Sarajeva (u daljnjem tekstu: Program) i najkasnije na martovskoj sjednici predlaže Gradskom vijeću usvajanje Odluke o davanju saglasnosti na Program.

Za potrebe obilježavanja Dana sjećanja na žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini gradonačelnica je ovlaštena, neovisno od Programa iz prethodnog stava ovog člana, predlagati Gradskom vijeću Grada Sarajeva u toku cijele godine različite projekte koji su u funkciji ostvarivanja cilja utvrđenog u članu 2. Odluke.

Član 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Kantona Sarajevo“.

PREDSJEDAVAJUĆI GRADSKOG VIJEĆA

Jasmin Ademović

Broj:
Sarajevo,

OBRAZLOŽENJE

PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za donošenje ove odluke sadržan je u članu 26. stav 1. tačka 2. Statuta Grada Sarajeva kojim je propisano da Gradsko vijeće donosi odluke, druge propise i opće akte i daje njihovo tumačenje.

RAZLOZI DONOŠENJA

Prijedor i njegova okolina su već u proljeće 1992. godine postali mjestom najstrašnijih zločina protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom. Prema Izvještaju Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda broj S/1994/674, 31. maja 1992. godine vlasti bosanskih Srba u Prijedoru, a kasnije i u nekim drugim mjestima, naredile su nesrpskom stanovništvu da obilježe svoje kuće bijelim zastavama ili čaršafima te da pri izlasku iz kuća nose bijele trake na nadlakticama radi identifikacije. Nakon preuzimanja vlasti u Prijedoru, snage bosanskih Srba uspostavile su zatočeničke logore za nesrpske civile u okolini Prijedora, uključujući logore Omarska, Keraterm i Trnopolje. Zločini protiv čovječnosti počinjeni u Prijedoru i njegovoj okolini imaju poseban značaj na putu osnivanja Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ). Tužilaštvo MKSJ je zločine u Prijedoru i njegovoj okolini označilo kao predmet svojih prvih istraga. Britanska TV ekipa ITN-a i Guardian a posjetile su Prijedor u augustu 1992. godine te dale informacije da su u logorima na području općine Prijedor počinjeni zločini. Drugi važan razlog bili su podaci do kojih se došlo u istragama koje je sprovedla Komisija eksperata osnovana od strane UN-a kako bi Savjet bezbjednosti i Generalnu skupštinu izvijestila o tome da li je na području bivše Jugoslavije došlo do teških kršenja međunarodnog humanitarnog prava. Komisija je podnijela završni izvještaj, uz opsežan opis istrage Komisije o ratnim zločinima počinjenim u logorima Omarska, Keraterm i Trnopolje. Izvještaji i istrage su pokazali da je zlostavljanje u logorima za nesrpske civile bila stalna i opća pojava. Zatočenici su tokom boravka u logoru trpjeli surove, nehumane i degradirajuće uslove zatočenja, a pored ponižavanja, šikaniranja te fizičkog i psihičkog zlostavljanja mnogi su ubijeni. Šokantne slike iznurenih zatočenika obišle su cijeli svijet i uzdrmale savjest čovječanstva. Samo dva mjeseca kasnije pokrenuti su procesi koji su doveli do osnivanja prvog međunarodnog suda nakon Drugog svjetskog rata. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju koji je bio prvi sud za ratne zločine kojeg su osnovale Ujedinjene nacije, kao i prvi međunarodni sud za ratne zločine nakon sudova u Nürnbergu i Tokiju. Međunarodni sud ima nadležnost nad pojedincima, a ne nad organizacijama, vojnim jedinicama, političkim strankama i drugim subjektima. MKSJ je donio 21 presudu za zločine protiv čovječnosti, kršenja zakona i običaja ratovanja i teška kršenja Ženevskih konvencija iz 1949. godine za područje Prijedora i njegove okoline. Posmrtni ostaci ljudi ubijenih u Prijedoru pronađeni su na 499 lokacija, uključujući 73 masovne grobnice u 10 općina i 3 različite države. Prva osoba koju je MKSJ osudio 2000. godine za zločine u Prijedoru bio je Duško Tadić. Nakon toga su uslijedile presude izrečene pojedincima: Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik, Momir Talić, Milomir Stakić, Radoslav Brđanin, Zoran Žigić „Žiga“, Stojan Župljanin, Mlađo „Krkan“ Radić, Mićo Stanišić, Darko Mrđa, Duško Sikirica, Predrag Banović, Miroslav Kvočka, Milojica „Krle“ Kos, Damir Došen, Dragan Kolundžija, Dragoljub Prcać, Radovan Karadžić, Ratko Mladić, Jovica Stanišić i Franko Simatović, a jedan postupak je obustavljen, jer je optuženi preminuo prije izricanja kazne (Slobodan Milošević). Međunarodni Rezidualni mehanizam za krivične sudove koji čuva nasljeđe dva pionirska ad hoc međunarodna krivična suda, nastojeći da primjenjuje najbolju praksu međunarodnog krivičnog pravosuđa, sproveo je žalbene postupke te izrekao pravosnažnu presudu vojnom i političkom rukovodstvu VRS: Radovanu Karadžiću i Ratku Mladiću te ponovljeno suđenje za dvojicu optuženih: Jovici Stanišiću i Franku Simatoviću. Sud Bosne i Hercegovine donio je 21 presudu za zločine počinjene u Prijedoru koje se odnose na zločine protiv čovječnosti i ratne zločine protiv civilnog stanovništva. Izrečene su presude pojedincima: Damir Ivanković, Dragan Kolundžija, Dragoje

Zmijanac, Dragomir Soldat, Dušan Fuštar, Dušaj Janković, Duško Knežević, Gordan Đurić, Ljubiša Četić, Mićo Jurišić, Milojica Boro, Milorad Škrbić, Momčilo Gruban, Radoslav Knežević, Saša Zečević, Sretko Pavić, Velemir Đurić, Zoran Babić, Željko Mejakić, Željko Stojnić, Darko Mrđa i Marinko Ljepoja. MKSJ i Sud BiH osudili su više od 40 osoba na više od 600 godina zatvora za ratne zločine počinjene u Prijedoru.

Pozivajući se na Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima kojom se proglašava da svako ima pravo na sva prava i slobode utvrđene u njoj, bez obzira na razlike, kao što su rasa, religija ili drugi status, gdje se u članu 3. Deklaracije o ljudskim pravima navodi da svako ima pravo na život, slobodu i ličnu sigurnost, braneći civilizacijske vrijednosti, potrebno je na Dan obilježavanja sjećanja na žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini odati pijetet prema žrtvama, njihovim porodicama i široj društvenoj zajednici. Na taj Dan potrebno se prisjetiti i učiti iz priča o preživjelima ratnih zločina koji su, uprkos užasnoj mržnji i uništenju koje su doživjeli, obnovili svoje živote dostojanstveno i bez pozivanja na odmazdu ili promicanje mržnje ili podjela. Njihov duh je izvanredan, a njihova humanost inspirativna. S tim u vezi, Grad Sarajevo kroz Informativni centar, treba organizovati obrazovne aktivnosti za mlade ljude i buduće generacije, gdje će podizati razumijevanje uzroka tih okrutnosti i razinu svijesti o potrebi za kultiviranjem mira u nastojanju zbližavanja ljudi, kako bi naučili lekcije iz prošlosti, stvarajući jače, inkluzivnije zajednice te podstaknuti buduće generacije da poduzmu mjere kako bi se suprotstavile mržnji i netoleranciji.

OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

Članom 1. prijedloga Odluke definiše se predmet Odluke, odnosno utvrđuje 31. maj kao Dan obilježavanja sjećanja na žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini i propisuje način njegovog obilježavanja.

Članom 2. prijedloga Odluke definiše se cilj obilježavanja Dana sjećanja na žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini. U tom smislu, 31. maj je dan kada se prisjećamo žrtava u Prijedoru i njegovoj okolini, gdje se na dostojanstven način izražava saučešće i suosjećanje s porodicama žrtava i njeguje kultura sjećanja. Na taj dan Grad Sarajevo je u obavezi da na simboličan i dostojanstven način upriliči programske aktivnosti koje će doprinijeti da se žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini nikada ne zaborave.

Članom 3. prijedloga Odluke definisano je da Program aktivnosti za Dan obilježavanja sjećanja na žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini utvrđuje gradonačelnica Grada Sarajeva i da najkasnije na martovskoj sjednici predlaže Gradskom vijeću usvajanje Odluke o davanju saglasnosti na Program za narednu godinu. Gradonačelnici je data mogućnost i da za potrebe obilježavanja Dana sjećanja na žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini, neovisno od Programa aktivnosti, Gradskom vijeću u toku cijele godine predlaže različite projekte koji su u funkciji ostvarivanja cilja Odluke. S tim u vezi će se za svaku godinu utvrđivati program prigodnih aktivnosti ili projekti kojima će se obilježiti Dan sjećanja na žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini, a time i stvoriti okvir za potrebna finansijska sredstva koja se za tu svrhu trebaju planirati u budžetu Grada Sarajeva. Kada su u pitanju programske aktivnosti predložimo da 31. maj bude Dan sjećanja na žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini, što podrazumijeva različite manifestacije, kao što su, između ostalog, tematske izložbe uz multimedijalnu postavku sjećanje na ubijene nevine žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini (kao tradicionalna i stalna postavka na Dan obilježavanja sjećanja na žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini), izgradnja centralnog spomen-obilježja žrtvama u Prijedoru i ostalih prigodnih spomen-obilježja, edukativni programi suočavanja s prošlošću za mlade ljude kako bi se kroz prigodne edukacijske alate, kao što su dokumentarni filmovi, pozorišne predstave, održavanje historijskog časa, radionice, doprinijelo što kvalitetnijoj spoznaji zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini te na taj način se prevenirao revizionizam, glorifikacija ratnih zločinaca i negiranje sudski utvrđenih činjenica kroz presude MKSJ-a i MRMKS-a.

FINANSIJSKA SREDSTVA

Finansijska sredstva za provedbu ove Odluke obezbjedit će se u budžetu Grada Sarajeva za svaku godinu, a u zavisnosti od utvrđenog Programa aktivnosti za Dan obilježavanja sjećanja na žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini ili predloženog Projekta od strane gradonačelnice, a na koje će, po prijedlogu gradonačelnice, Gradsko vijeće dati svoju saglasnost u formi Odluke o davanju saglasnosti na Program aktivnosti i Projekat za Dan obilježavanja sjećanja na žrtve zločina protiv čovječnosti u Prijedoru i njegovoj okolini.